

מימים ראשונים בארץ ישראל:

דוד כריסטופר יוסף: מבשר-חלוץ בירושלים ובחיפה בתקופת הטורקים

גרשון נראל

דוד כריסטופר יוסף נולד בשנת 1836 למשפחה יהודית מסורתית בפולניה הרוסית. בצעירותו הגיע לבדו לאנגליה, והתפרנס ממסחר בתכשיטים בסקוטלנד ובאירלנד. בשלב מסוים הצטרף לשכונת "הבונים החופשיים". בשנת 1859 אימץ את האמונה בישוע, ובמשך כשני עשורים עבד כמבשר ליהודים בלונדון, ויסד את הארגון "שליחות בשורתית לישראל" (Evangelical Mission to Israel). הוא הזדהה עם חוגי "האחים" (Plymouth Brethren), שקיבלו את פרשנות המקרא לפי שיטת ג'ון נלסון דרבי (Darby). עוד לפני הציונות של הרצל לימד "מר יוסף" כי לפי נבואות התנ"ך ישיב האלוהים את עם ישראל לארץ אבותיו, וירושלים תהיה מטרופולין עולמית במלכות אלף השנים של המשיח.

במאי 1887 הגיע יוסף לירושלים עם אשתו ועם חבר בשם המבורגר. יחד עם עוד עוזר ושתי נשים הם היוו צוות של שישה עובדים, שאירגנו אספות בישור. הם השתכנו בבניין טורקי מול שער שכם ("שער דמשק"), ועליו תלו שלט בעברית: "אמרו לכת ציון הנה ישעך בא". במרחק של קילומטר וחצי משם הם שכרו חנות ברחוב יפו וקראו למקום "חדר קריאה". שם הרצה יוסף בעברית, המבורגר נשא דרשות בגרמנית, ויהודי משיחי נוסף בשם אליהו לימד בספרדית. אסיפות תפילה נערכו גם בבתי פרטיים. באביב הם חגגו את חג הפסח ובחורף את חג המולד.

בין השנים 1889-1895 הפעיל יוסף בירושלים בית דפוס קטן עם ציוד שייבא מאנגליה, וכן בית מלאכה לייצור מזכרות מעץ זית שייצא לאנגליה. יוסף הכשיר יהודים במקצוע וסיפק להם פרנסה. יחד עם יהודים משיחיים ממשפחת ברגהיים, שהיו בעלי טחנת קמח בירושלים, חילק מנות קמח לעניים. יהודים רבים התקבצו סביב יוסף רק מסיבה זו. בתגובה לכך הטילו הרבנים חרם על כל הנמצאים במחיצתו, והכריזו פומבית "שלא לצרפם למניין, ואין רשות לשום מוהל למול את בניהם".

הקבוצה בהנהגת יוסף נשענה בעיקר על תרומות מאנגליה, אך פעלה באופן עצמאי לגמרי בירושלים, ללא תלות בכנסייה האנגליקנית ובמיסיון הוותיק של "החברה הלונדונית ליהודים" (LJS) שכבר היו מבוססים בעיר. בספרו "מהושך לאור" (1911) תיאר יוסף את הקהילה שהתקבצה סביבו: "מאחר שאיננו

משתייכים לכנסייה האנגליקנית, אנו מבודדים מעט במקום זה, אך אנו מאוחדים במשיח, ודבר זה עדיף בהרבה. אולי נימצא בירושלים בעת שובו של המשיח. קהילתנו הקטנה (פחות ממניין. ג"נ) מתכנסת ביום האדון (א') בבוקר, וכמה מהיהודים באים רק במטרה לקבל צדקה. עבודת הקודש פשוטה, ללא טקסים פולחניים. האסיפה נפתחת בתפילה והלל, ולאחר מכן קוראים מדבר ה' והגויים באהבת אלוהים.

תפילתנו היא שהאדון לא ישלח לירושלים רק אנשי כמורה אנגליים שיעבדו בין היהודים, אלא ישלח מאמינים יהודים נאמנים שיבשרו את הבשורה בקרב בני ישראל". יוסף העדיף שהיהודים המשיחיים הם שיקימו את הקהילה המקומית, ולא הכנסיות, בין השאר בגלל שליטתם בעברית. יוסף אף מתח ביקורת חריפה על הבישוף האנגליקני בירושלים, שלדעתו ניסה להכפיף את "כנסיית המשיח" הפרוטסטנטית שבעיר לסמכות הקתולים.

אולם יוסף סבל רבות בירושלים מבידודות, רדיפות ומחלות, ולבסוף נאלץ לסגור את שני בתי המלאכה שלו בעקבות נזקים והפסדים. את "חדר הקריאה" ברחוב יפו הוא העביר לידי המיסיון האמריקני, "האגודה המשיחית והשליחית" (Christian & Missionary Alliance), שפעילותה ברחוב הנביאים הסמוך התרחבה מאז בואו של נציגה אדוארד תומפסון לירושלים.

לאחר שהתאלמן בפעם השנייה הגיע יוסף לחיפה בשנת 1896 עם אשתו השלישית. הוא התקבל במושבה הגרמנית בסבר פנים יפות, ושילב את עבודת הבישור עם עזרה חומרית ליהודים עניים. יוסף גם בישר בגליל והגיע לעכו, לצפת, לנצרת ולטבריה. אשתו בישרה לנשים. יחסי ידידות חזקים במיוחד הוא קשר עם היהודי תלמיד-ישוע בן-ציון פרידמן מצפת, שעבד במסגרת "המיסיון הלונדוני".

על הר הכרמל, שהיה אז בלתי מיושב, יסד יוסף מרפאה, בית מרקחת ובית ספר לילדים.

דוד כריסטופר יוסף, חיפה 1910

בספרו הנ"ל הוא מספר: "העסקנו רופא (קונבנציונלי) טוב, שכן לא הותר לנו לעסוק בהומאופטיקה, למרות שקיבלנו מליברפול תרופות מסוג זה".

הבריאות הרופפת של "מר יוסף" החלישה אותו, ובשנת 1910 הוא נאלץ למסור את נכסיו בחיפה לידי "החברה הלונדונית". אולם בתום מלחמת העולם הראשונה כבר היה בבעלותו בניין מרשים חדש על הר הכרמל, והוא החליט להעביר אותו לידי יהודי משיחי שהוא עצמו הדריך לאמונה בישוע.

עוד בהיותו בירושלים נהג "מר יוסף" לעמוד בשער הגן המוביל לביתו, ולספר לעוברים ושבים אודות ישוע גואל ישראל. אלו שהאזינו לו ואף האמינו בברית החדשה היה שבת בנימין ראהאלד, בנו של ראש השוחטים בירושלים, שגם נטבל על ידו בירדן. במרוצת השנים התחנך ראהאלד בסקוטלנד, ובשנת 1915 הוא יסד באמריקה את האגודה הראשונה של היהודים חסידי ישוע. ב-1919 חזר ראהאלד לארץ ישראל כשליח מטעם מיסיון בשם "החברה הבריטית להפצת הבשורה בקרב היהודים" (BJS). מעגל הקשרים בינו לבין דוד כריסטופר יוסף נסגר בחיפה, כאשר יוסף, בהיותו על ערש דווי, הציע לראהאלד לנהל את העבודה בבית המיסיון שהקים על הר הכרמל. כך נתמנה ראהאלד לממשיך דרכו של "מר יוסף" – במסגרת החברה שבה עבד. מאוחר יותר שונה שמו של ארגון זה (שהתאחד עם ארגונים נוספים) ל"עדות משיחית לישראל" (CWI = Christian Witness to Israel).

"מר יוסף" נפטר בחיפה ביום 22 בדצמבר 1919. הוא נמנה עם מייסדי הקהילה המשיחית "בית חסדא", השוכנת היום בדרך אלנבי פינת שדרות בן-גוריון בחיפה. □

© 2002. כל הזכויות שמורות לגרשון נראל. אין להעתיק מאמר זה או חלקים ממנו ללא רשות בכתב מהמחבר.